

فضای مجازی و آسیب های آن

خیراله کوه آرا

آموزش و پرورش ناحیه دو بندرعباس

چکیده

ظهور تکنولوژی های نوین ارتباطی در عصر حاضر به همراه تحولاتی که در فضای مجازی بوجود آمده است، بسیاری از کارکردهای خانواده ها را دچار اختلال کرده است. در مباحث آسیب شناختی نهاد خانواده، یکی از محورهای مهم، بررسی آسیب های ناشی از تحولات خانواده است. تحولاتی که خود منشأ بروز دگرگونی های عمیق و اساسی در نوع روابط و ارزش های خانوادگی می باشند. بسیاری از این تحولات و دگرگونی ها از بیرون، بر خانواده تحمیل می شود. از زمانی که اینترنت وارد فضای زندگی انسان شده تا به امروز، علی رغم تمام محاسن و مزایای آن، یکسری دغدغه ها و نگرانی هایی را بر خانواده ها تحمیل نموده است. موضوعی که در تمام جوامع موضوعیت داشته و محدود به جامعه و یا اقلیتی خاص نمی شود. به دلیل ویژگی های خاص فضای مجازی و نو بودن این پدیده، بسیاری از والدین فرصت، امکان و یا توان کافی برای شناخت دقیق این فضا و کاربردهای آن را به دست نیاورده اند و عدم آشنایی مناسب آنها با این فضا و در مقابل استفاده روزمره نوجوانان و جوانان و حتی کودکان از این فضا باعث شده است که یک فضای محرمانه و خصوصی در داخل خانه برای فرزندان ایجاد شود و آنها بدون دغدغه و بدون احساس وجود ناظر بیرونی به سایت های مختلف در این فضا دسترسی یافته و بعضاً به دلیل ویژگی های سنی و شخصیتی و کنجکاوی های خود متأثر از فضاهای ناسالم موجود در اینترنت گردند. در این پژوهش نگرانندگان به بررسی مهمترین آسیب های فضای مجازی و تأثیرات آن بر خانواده ها پرداخته و راهکارهایی جهت مقابله و کاهش تهدیدات اینترنتی در ابعاد اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و ... ارائه می شود.

واژگان کلیدی: فضای مجازی، آسیب، دانش آموزان

مقدمه و طرح مسأله

فضای مجازی نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی هستند که با اینکه عمر خیلی زیادی ندارند، توانسته اند به خوبی در زندگی مردم جا باز کنند. مردم بسیاری در سنین مختلف و از گروه های اجتماعی متفاوت در فضای مجازی کنار هم آمده اند و از فاصله های بسیار دور در دنیای واقعی، از این طریق با هم ارتباط برقرار می کنند. امروزه روش های ارتباطی با دیگران از طریق اینترنت افزایش یافته است. پست الکترونیک، پیام های کوتاه، چت روم ها، وب پایگاه ها و بازی ها، روش هایی برای گسترش و حفظ روابط اجتماعی شده اند. روزانه نزدیک به چهارصد میلیون نفر در سراسر دنیا از اینترنت استفاده می کنند و یکی از کاربردهای اصلی اینترنت، برقراری ارتباط اجتماعی با دیگران است. شاید عیب اصلی ارتباط های اینترنتی آن است که ارتباط در فضای مجازی، اساساً بر متن استوار است و بنابراین، از نشانه های بصری و شنیداری در تعامل های رو در رو بی بهره است.

امروزه خانواده ایرانی در سید فرهنگی خود مواجه با شبکه های ماهواره ای، فضای مجازی، رسانه های مدرن و ... است که هر کدام به نوبه خود بخشی از فرآیند تأثیرگذاری در خانواده را هدف گرفته اند. بعضی از شبکه های ماهواره ای که به طور تخصصی تمام تمرکز خود را بر مقوله خانواده نهاده است و پیام مشترک برنامه های این شبکه ها عبارتند از: "ترویج خانواده های بی سامان و لجام گسیخته در مقابل ساختار خانواده، عادی سازی خیانت همسران به یکدیگر، عادی جلوه دادن روابط جنسی دختر و پسر پیش از ازدواج، ترویج فرهنگ هم باشی به جای ازدواج و عادی جلوه دادن سقط جنین برای دختران" (شکر بیگی، ۱۳۹۱).